

Ohcejoga eanapolitihkalaš prográmma

Láidehus

Ohcejoga gieldastrategiijai vuodđuduvvi eanapolitihkalaš prográmma dihkáda gieldda eanapolitihka ulbmiljagi 2035 rádjai. Eanapolitihkalaš prográmma čállima lea bagadallan bargojoavku, mii lea čoahkkanan jeavddálaččat proseassa áigge. Bargojoavkkus leat mielde olbmot Ohcejoga iešguđet gilis, vai sáhttit čohkket viiddes oainnu, mii vuodđuduvvá báikkálaš dihtui. Prográmmabarggu dehálamos oasis leat eanapolitihkalaš temát ja oassesuorggit, ee. eanaháhkkan, lávvaráhkadeapmi, eanaluobaheapmi ja haddebidjan, iešguđege eanageavahansoahpamušaid hálddašeapmi ja sajádatlávvaráhkadeami ollašuhhtima ovddideapmi.

Ohcejoga gieldastrategiijai vuodđuduvvi eanapolitihkalaš prográmma lea ulbmildidolaš bargoneavvu. Dainna meroštallojit gieldda eanapolitihkalaš ulbmilat ja barggut. Váldostivra dohkkeha prográmma. Eanapolitihkalaš prográmma addá dieđuid gieldda eanageavaheami doaibmanpolitihka birra sihke tontte ohccái, eanaoamasteaddjái, huksenfitnodahkii ja maid ođđa mearrideaddjiide.

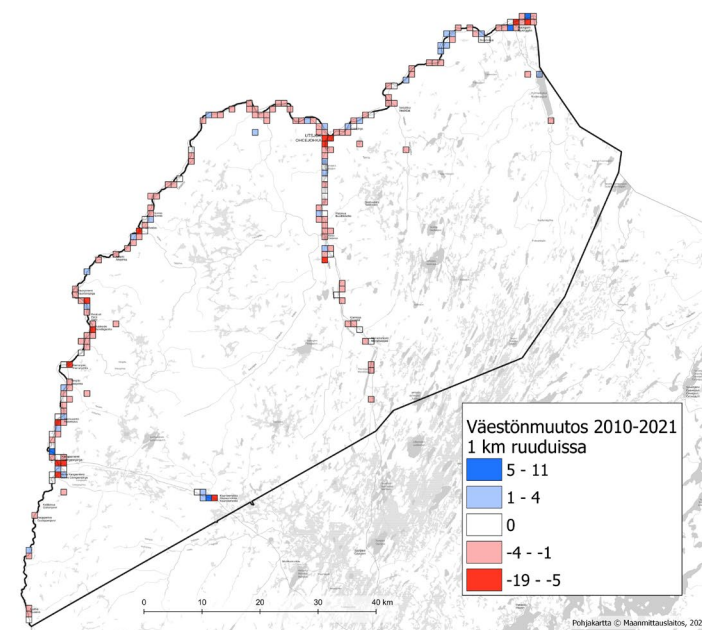
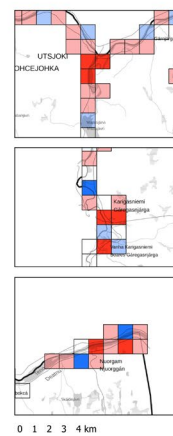
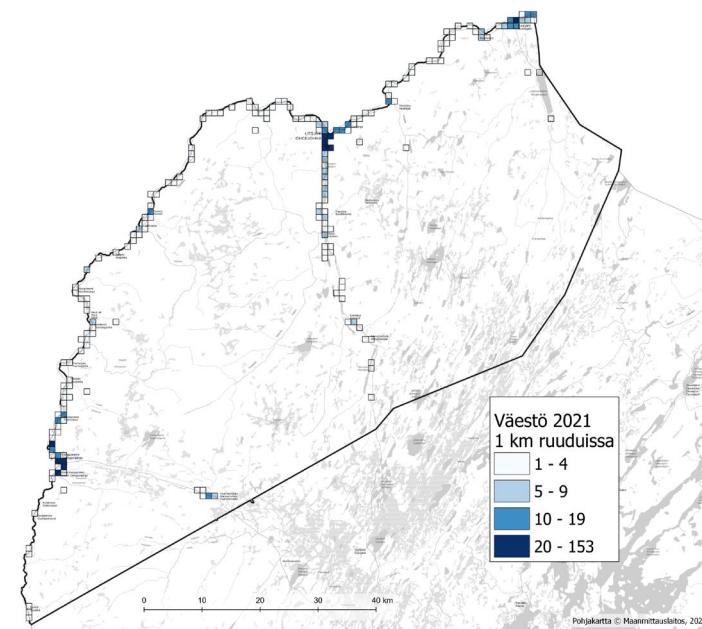
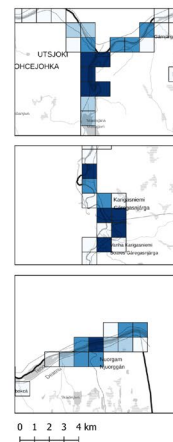

Gieldda eanageavaheami dálá

Gieldda olmmošlohku lei stuorimus 1990-logu beallemuttus, ja dalle ledje badjelaš 1550 ássi. Dán maŋŋá olmmošlohku lea unnon. 2000-logus olmmošlogu unnun lea njohcon, ja ovttaskas jagiid riečadanlohku lea maid binnáš sturron mánáid riečadeami ja fárenlassáneami dihte.

Veahkatovdáneapmi lea stádis ja jahkásaš molsašumit unnit. Ohcejogas ledje jagi 2022 oktiibuot 1 180 ássi. Árvvoštallamiid mielde Ohcejoga veahkatovdáneapmi joatkašuvvá stádisin jagi 2024 rádjai. Olmmošlohku bissu Statistihkkaguovddáža einnosteami mielde sullii 1200 ássis.

Veahkatovdáneapmi lea maŋimuš jagiid rievddadan guovllus nubbái. Jagiid 2010–2021 eanemus lea sturron Čámasmohki guovllu olmmošlohku. Giliid váimmusguovlluin olmmošlohku lea muhtin muddui unnon ja muhtin ravdaguovlluin dat fas lea sturron.

Gieldda eanageavahanpolitihka dáládilli

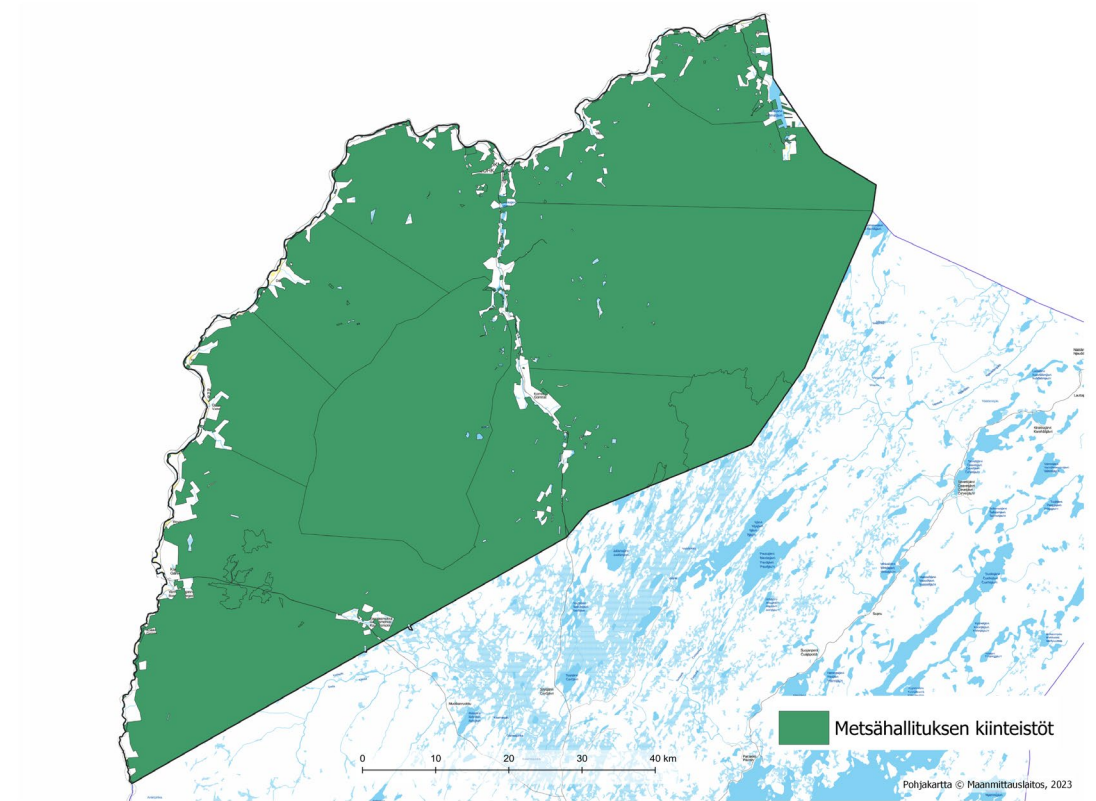
Eanaoamastandilli

Ohcejoga gielddas čielgasit eanaš oasi giddodagain oamasta Meahciráđdehus. Meahciráđdehus oamasta sullii 95 % Ohcejoga viidodagas.

Gielda oamasta eatnamiid girkosiiddas ja Cáregasnjárggas ja Njuorggámis skuvlla birrasis.

Máŋggain guovlluin lea váttis fidnet tonttiid, dasgo Meahciráđdehus ii dássázii leat háliidan vuovdit eanaguovlluid. Njuorggámis, gos gielda ii oamas eatnamiid, lea čielga dárbu fidnet lasi eatnama viessohuksema ja ealáhusdoaimma várás.

Meahciráđdehus lea čállán sámiid ruovttuguvlui luondduriggodatplána jagiide 2022–2027. Dat láide stáhta eana- ja čáhceguovlluid geavaheami suvdilit boahhteáigge. Prográmma dihkáda stáhta eatnamiid vuovdima ja láigoheami. Meahciráđdehus lea čállán Geavu luonddumeahccái ja meahceguovlluide dikšun- ja geavahanplánaid. Dain meroštallojit guovlluid dikšuma ja geavaheami doaimmat.

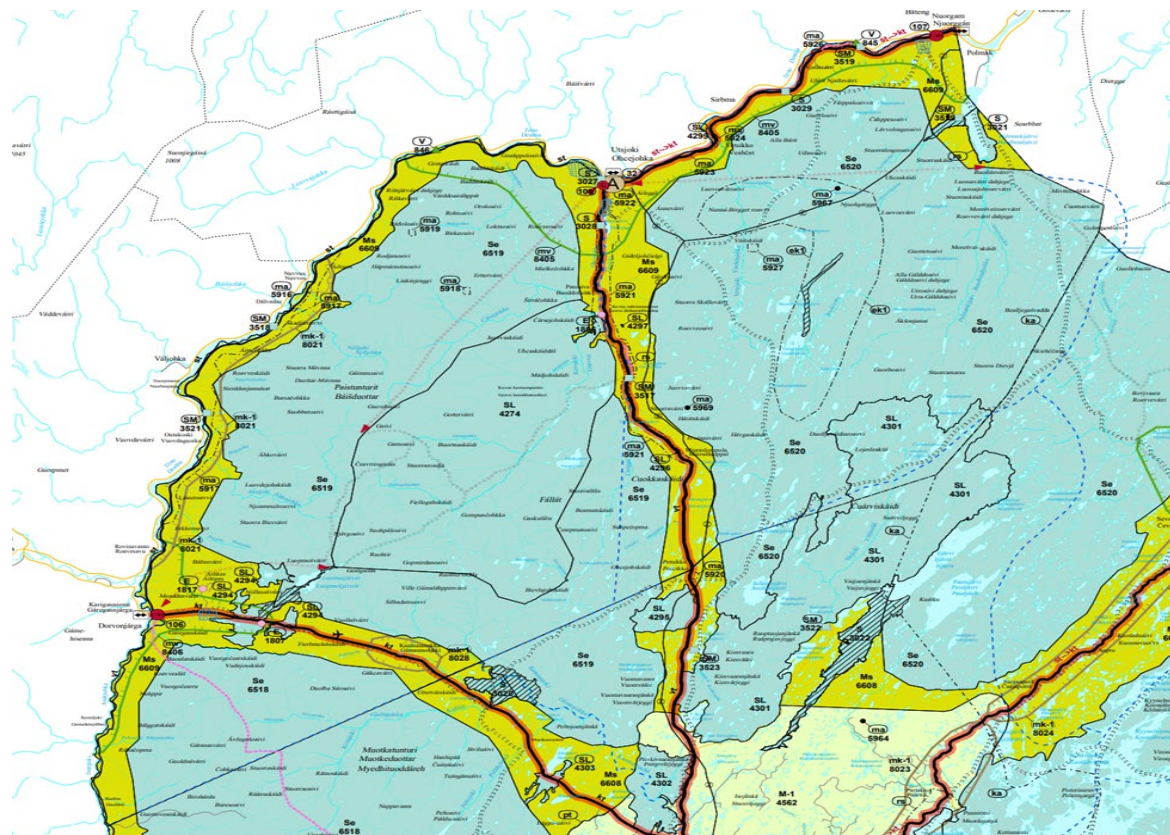

Gieldda eanageavahanpolitihka dáládilli

Lávvadilli: eanagoddelávva

Ohcejoga guovllus lea fámus Davvi-Lappi eanagoddelávva, mii lea ožžon láhkafámu 28.1.2008. Eanagoddelávas Ohcejoga gieldda guovlu lea eanaš meahcceguovlu (Se) ja luonddusuodjalanguovlu (SL). Suodjalanguovlluid olggobealguovllut luodda- ja johkaguorain lea guovlu, gos leat eanaš luondduealáhusat (Mš). Eanagoddelávas leat čujuhuvvon gildii guokte turismma geasuhan- ja turismma ja áhpásmuhttima ovddidanguovllu (mv): Guovlu, mii ollá Badjegeavgnás girkosiida bokte gitta Njuorggámii ja lassin Gáregasnjárgga guovlu. Gielddas leat guokte eanadoalu ovddidanguovllu, main deattuhuvvo sámekultuvra: Gáregasnjárga-Dálvadas ja Gámasmohkki.

Ohcejoga girkosiida lea eanagoddelávas sihke ássama čoahkkebáikki (at) ja guovddášdoaimmaid guovlu (c). Gáregasnjárga ja Njuorggán leat rádjegávppi váimmusbáikin guovddášdoaimmaid guovllus ja guovddášgilis (c/at). Eanagoddeláva ođasmahttinbargu lea jođus. Davvi-Lappi eanagoddelávva 2040 guoská Anára, Soađegili ja Ohcejoga gielddaid. Lávvaevttohus lea leamašan oaidnin láhkai giddat 2023.

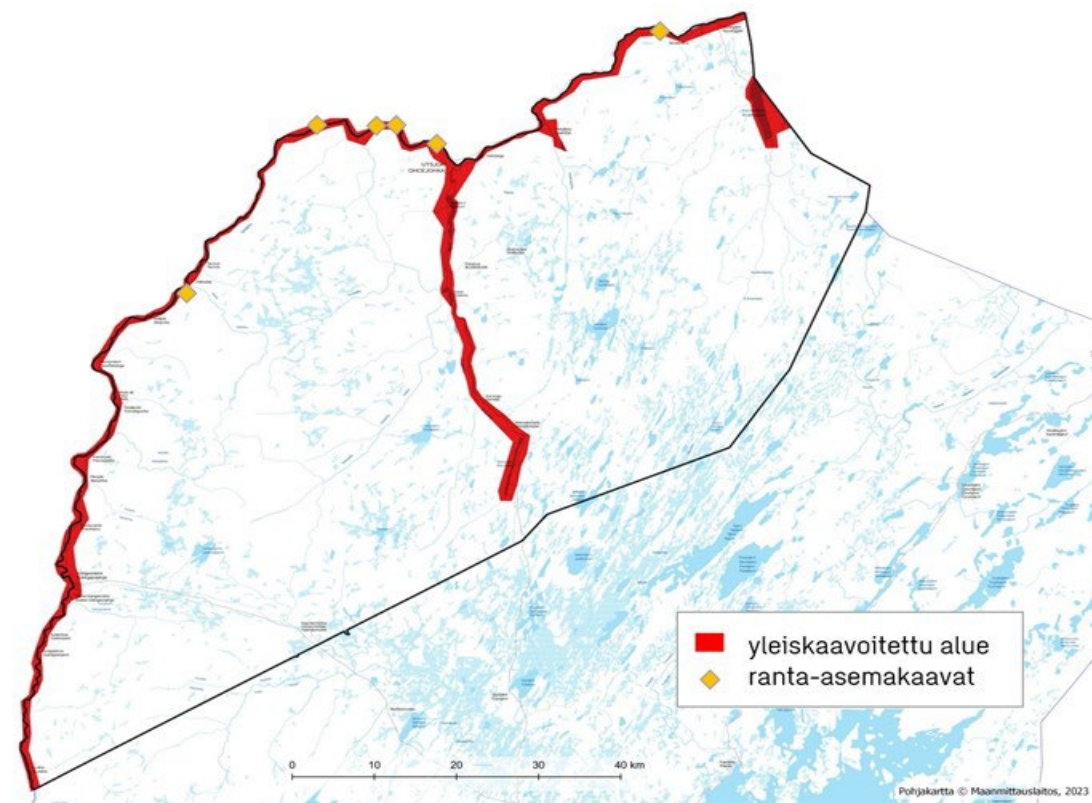
Gieldda eanageavahanpolitihka dáládilli

Lávvadilli : Oppalašlávvat

Suodjalanguovlluid olggobealguovlluide gielddas leat eanaš ráhkaduvvon oppalašlávvat: Deanuleahki, Anárjoga gáddi ja Ohcejohleahki gitta Merašjávraí ja lassin Buolbmátjávri biras.

Gielddas leat fámus čuovvovaš oppalašlávvat:

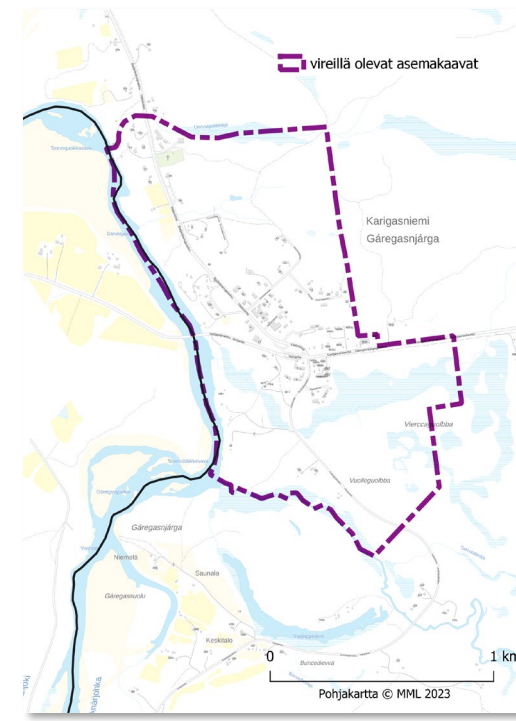
- Buolbmátjávri gáddeasseoppalašlávva (váldostivra dohkkehan 9.11.2001)
- Njuorggáma oasseguovllu gáddeasseoppalašlávva (ožžon láhkafámu 5.6.2007)
- Cáregasnjárgga oasseguovllu gáddeasseoppalašlávva (ožžon láhkafámu 28.9.2011)
- Deanuleagi gáddeasseoppalašlávva nuppástus Njuorggáma giliguovllus (váldostivra dohkkehan 5.9.2014).
- Ohcejoga oasseguovllu oasseoppalašlávva (váldostivra dohkkehan 20.5.2019).

Lávvadilli : Sajádatlávvat

Girkosiiddas lea biddjon johtui sajádatláva nuppástus ja viiddideapmi. Dan ulbmilin lea beaivdit lávaid, mat leat fámus ja lávvet ođđa guovlluid boahhteáiggi dárbbuid várás. Viiddideami mielde sajádatlávvejuvvon guovlu viidu girkosiidda máttabeallái gitta Máttajávraí. Ođđa ássanguovllut čujuhuvvojit Savelai, Ohcejohgeaidnogurrii ja Máttajávrrí davábeallái.

Cáregasnjárgga guovddáša guovllus lea biddjon johtui guovllu vuosttas sajádatlávva. Lávvaráhkadeapmi lea álggahuvvon 2020. Sajádatláva mielde guvlui lea vejolaš čujuhit sullii 50 ođđa huksenbáikki.

Gieldda eanageavahanpolitihka dáládilli

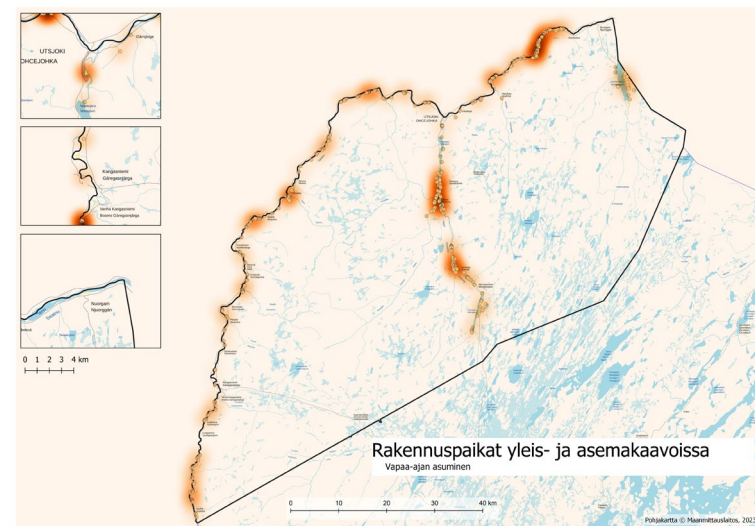
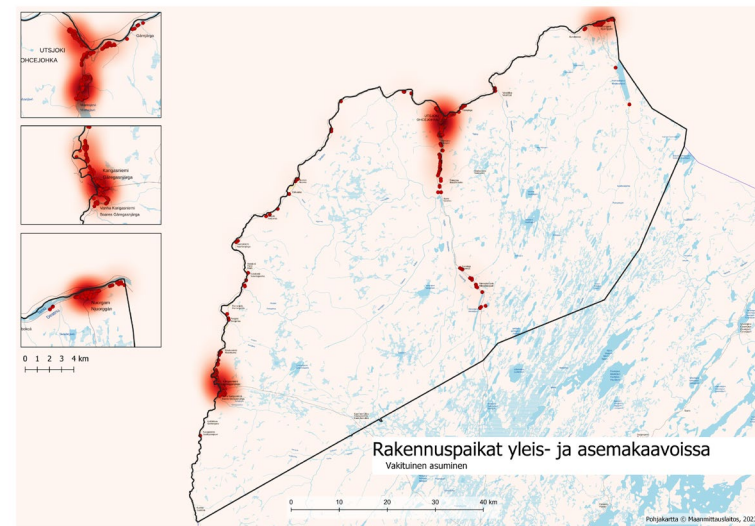
Tonteresearva ja huksekeahtes huksenbáikkít

Gieldda guovllus leat oppalaš- ja sajádatlávain oktiibuot sullii 800 huksekeahtes huksenbáikki (dilli 3/2023). Das sullii bealli leat bissovaš ássama huksenbáikkít ja bealli luopmovisttiid huksenbáikkít. Eanaš oasi oamastit priváhta oamasteaddjit, muhto giliguovddážiin leat maid gieldda tonttet. Meahciráddehusas leat muhtin huksenbáikkít Ohcejohleagis. Sullii bealli huksekeahtes huksenbáikkiin leat giliguovlluin, bealli leat bieđggoássanguovllus.

Ođđa, álgui biddjon Ohcejoga ja Gáregasnjárgga sajádatlávaid mielde gieldda eatnamiid tonteresearva stuorru mearkkašahti láhkai.

Tonte- ja huksenbáikeresearva oppalaš- ja sajádatlávain giliid mielde

	Ohcejohka	Gáregasnjárga	Njuorggán	Bieđggoássanguovlu	Oktiibuot
AO	14	77	43	199	333
AR/AP	41	12			53
AL	14	4	11		29

Gieldda eanageavahanpolitihka dáládilli

Ássan ja huksen

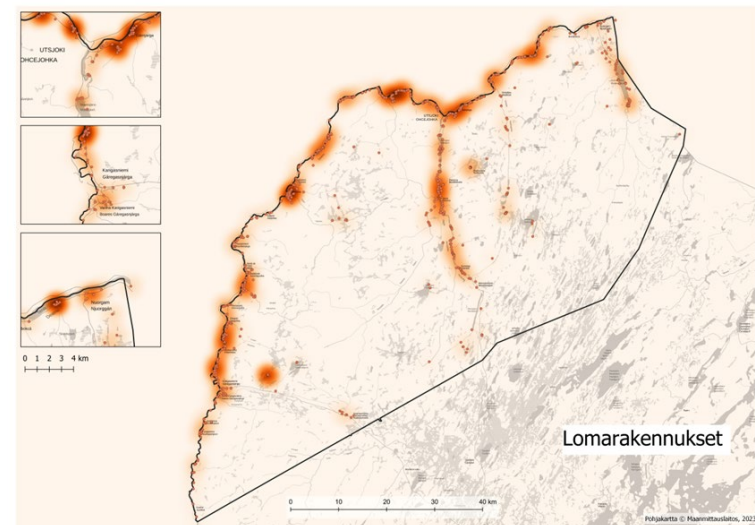
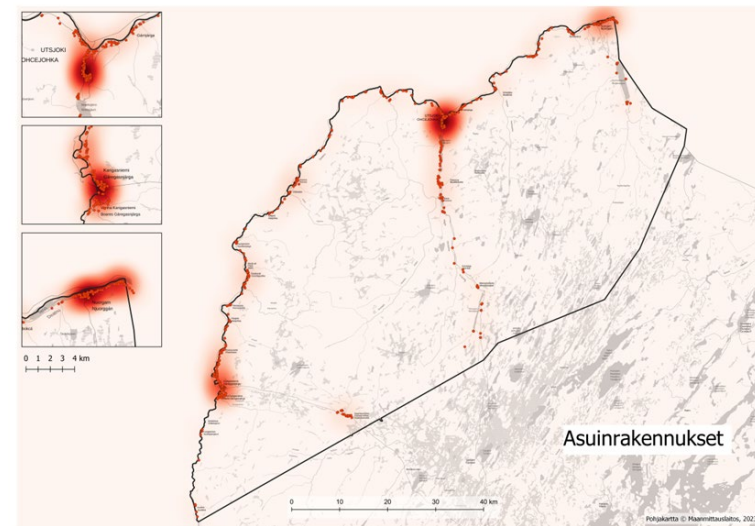
Ohcejoga dálldoaluin 62 % ásse oamastanvisttiin ja 32 % láigovisttiin jagi 2021. Láigoássan lea muhtin veardde lassánan maŋimuš logijagiid áigge (27 % jagi 2010). Gielddas leat 51 ARA-láigovistti, main ásse 9 % Ohcejoga dálldoaluin.

Ohcejoga vistehivvodahkii gullet eanaš smávvdálut, dasgo 74 % leat sierrasmávvdálut ja sullii 18 % leat ráido- dahje laktojuvvon dálut.

Bissovaš ássan lea eanaš golmma gilis: girkosiiddas, Njuorggámis ja Gáregasnjárggas. Biedggoássan lea leanaš johgáttiin, muhto biedggoássan ii muđui leat guovduluvvan dihto guovlluide.

Huksenortnet stivre huksema oppa gieldda guovllus.

Ohcejogas lea fámus 24.5.2010 dahkkojuvvon huksenortnet.

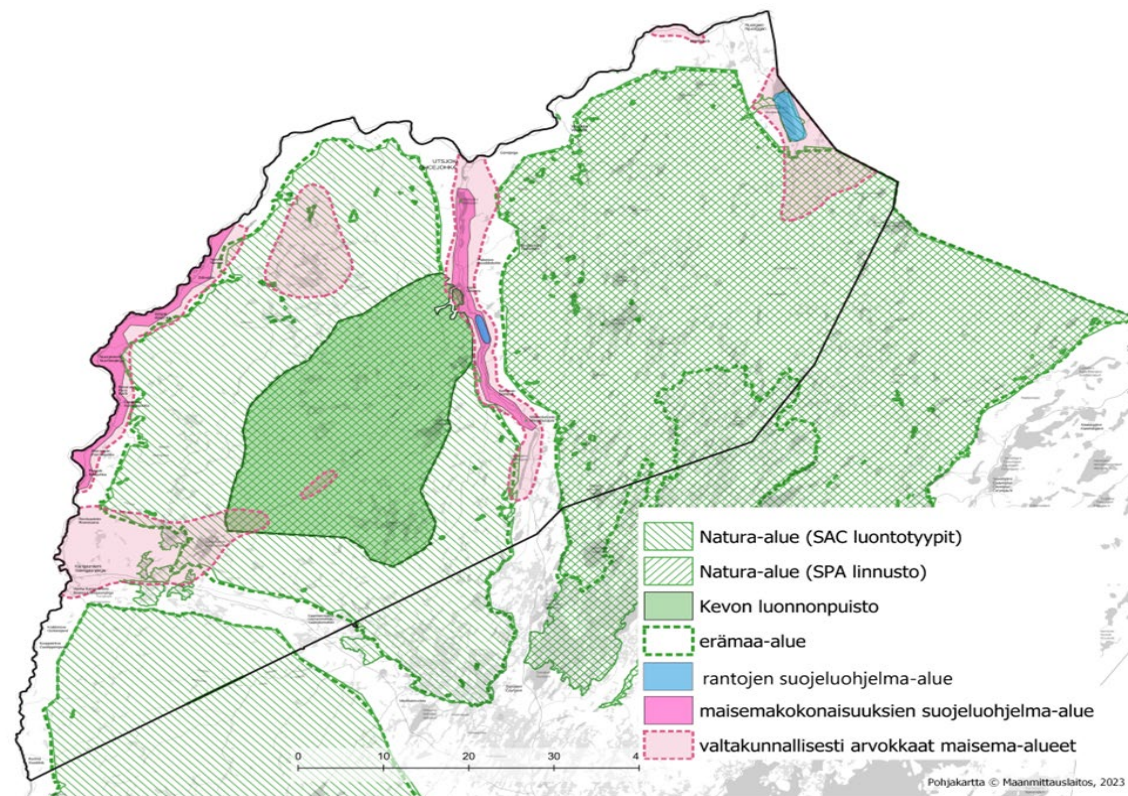

Gieldda eanageavahanpolitihka dáládilli

Suodjalanguovllut

Ohcejogas leat valjis suodjalanguovllut, dasgo sullii 80 % gieldda viidodagas gullá Natura-guovlluide. Viidodaga dáfus stuorámus suodjalanguovllut leat Gálddoaivvi meahcceguovlu, Báišduoddara meahcceguovlu, Geavu luonddumeahcci ja Muotkeduoddara meahcceguovlu. Suodjalanguovlluide gulakeahces guovllut, earret ovttaskas smávviidosaš giddodagat, leat dušše Deanu, Váldogeainnu 4 ja máttageainnu 92 guora 2–9 kilomehtera govdomaš avádagat.

Eanadatoppalašvuodaid suodjalanprográmmaguovllut leat Deanu- ja Ohcejohleagis váldegottálaččat divrras duovddaguovlluin. Ganešjávri ja Buolbmátjávri máttaoassi gullet gáttiidsuodjalanprográmma guovlluide.

SWOT-analyysi

Vahvuudet

- Vetovoimainen kunta (luonto, maisemat, kulttuuri)
- Kunnalla varsin hyvä omakotitonttitarjonta (Kirkonkylä ja Karigasniemi)
- Jokivarsien ja kylien alueella voimassa olevat yleiskaavat, jotka mahdollistavat osaltaan kunnan kehittymisen
- Luonto, reitit ja virkistysmahdollisuudet
- Kevon luonnonpuisto
- Norjan läheisyys tuo mahdollisuuksia
- Elinkeinojen yhteensovittamisen tuomat mahdollisuudet (tulevaisuus näyttää hyvältä, lähtenyt hyvin liikkeelle)
- Elinvoimainen porotalous

Mahdollisuudet

- Vireillä olevat asemakaavat vahvistavat valmistuessaan kunnan tonttitarjontaa
- Matkailutoimintojen ja reittien kehittämisessä runsaasti mahdollisuuksia
- Kevon luonnonpuiston hyödyntämisen kehittäminen (luonnonympäristö huomioiden erityisesti virkistyksessä ja matkailussa)
- Norja-yhteistyön lisääminen

Heikkoudet

- Maapoliittiset linjaukset puuttuneet
- Kunnan heikko taloustilanne
- Tonttien hinnoittelu osin epäselvä
- Asuntopula (kirkonkylässä ja Nuorgamissa)
- Kunnalla vain vähän maanomistusta useimmilla alueilla
- Vetovoimaisuudessa ja kuntamarkkinoinnissa edelleen kehitettävää
- Kehittämismahdollisuudet pääosin jokivarsissa
- Metsähallitus ei ole myynyt raakamaata, ja vuokraushinnat ovat korkeita

Uhat

- Elinkeinojen yhteensovittaminen ei jostain syystä onnistukaan
- Lohenkalastuskiellon jatkuminen
- Tuulivoimarakentaminen ja muut hankkeet Norjan puolella
- Kaivostoiminnan vaikutukset luonnonympäristölle
- Valtakunnantason poliittiset linjaukset
- Sote-palveluiden heikkeneminen

Eanapolitihkaulbmilat

Gieldastrategiija 2035

Eanapolitihkalaš prográmmain ollašuhttojit gieldastrategiijas meroštallon ulbmilat. Ohcejoga váldostivra lea dohkkehan odđa gieldastrategiija 21.6.2023. Prográmmas leat meroštallon njeallje strategalaš deattuhussuorggi.

Fitnodagaide miehtemielat Ohcejohka

- Gielda láchčá vejolašvuodá bargat ealáhusaiguin
- Gielda eanapolitihkka, lávvaráhkadeapmi, lohpeannudeapmi ja mearrideapmi dorjot ealáhusdoaimma, ássama ja asttuáiggedoaimmaid.

Turisma, mii lassána suvdilit

- Ovddidit suvdilis, birrajagáš turismma ja guovllu beaggima geasuheadđji galledanbáikin.
- Gielda eanapolitihkain ja lávvaráhkademiin doarjut idjadansajiid lasiheami
- Plánet ja ollašuhttit Luossaguovddáža
- Ollašuhttit máđijaid geasse- ja dálvegeavahusa várás ja ovddidit doaibmamálla fuolahit dálvemáđijaid

Buorreeallit Ohcejogas

- Gárvvistit ássama ovddidanprográmma, mas ohcat aktiivvalaččat priváhta vistehuksejeaddjiid
- Doarjut aktiivvalaš opmodatdikšumiin das, ahte ássama dássi buorrána gielda láigovisttiin

Gielda lea vásttolaš doaibmi

- Mi gárvvistit dálkkádatplána mañimustá čuovvovaš váldostivrabaji álggus

Eanapolitihkaulbmilat

Turismma Master Plan

Turismma suvdilis ovddideapmi lea bajiduvvon oktan strategalaš deattuhussuorgin ođđa gieldastrategiijas. Master Plan -barggu vuolggasadjin lea jurdda das, ahte gildii dárbbášuvvo oppalit oaidnu, mo ovddidit turismma.

Master Plan njulges ulbmilat:

- Prošeavtta ulbmilin lea ráhkadit oppalaš, átkit áddehahtti plána Ohcejoga turismma ovddideami várás.
- Meroštallat joksaneami, mearrádusaid ja joatkkadoaimmaid
- Ráhkadit čielga oppalašovdanbuktima, mas doaimmat leat sirrejuvvon muttuid mielde.
- Ráhkadit vuodá eanet gánnáhahtti fitnodatdoaimmaide
- Čielggasmahttit Ohcejoga turismma brándda ja ovddidit buktagiid dan mielde
- Ráhkadit vuodá guovllu ja fitnodagaid márkastimii ja vuovdimii
- Ráhkadit vuodá guovlluideavahanplánii, mii ovddida turismasuorggi

Guhkes áigemuttu ulbmilat

- Bargosajiid vuodđideapmi
- Fáhkkes ráhkadusnuppástusas ealahussuorggi ja vearroboaduid lasiheapmi turismma lassáneami bokte
- Fitnodagaid gánnáhahttivuodá buorideapmi
- Guovllu gárvves fitnodagaid turistaid galledanáiggi guhkideapmi
- Šaddat riikkaidgaskasažžan
- Ođđa investeremiid fidnen
- Áššehasaid, geat mákset buorebut, hohkaheapmi (erenomážit bálvalusaid ja aktivitehtaid geavaheapmi)

Eanapolitihkaulbmilat

Prográmmabargui meroštallon ulbmilat

Eanapolitihkalaš prográmma ulbmilat

- Gieldda eallinfámu nannen ja doarjun: eanet olbmot, bargosajit ja ođđa fitnodagat gildii
- Buorre ja ulbmildiđolaš servodatráhkadusa dorvvasteapmi
- Hatti dáfus govttolaš tontefálaldaga ovddideapmi
- Ovtaveardásašvuodaprinsihpa ollašuhttin
- Biedggoássanguovlluid huksema ja eanageavaheami – ja ássama- ja fitnodatdoaibmama ovddideami dihkádeamit
- Ealáhusaid ovddideapmi eanapolitihkalaš vugiiguin
- Gieldda fitnodattontefálaldaga nannen
- Eanapolitihka addá vejolašvuoda ovddidit gieldda turismma
- Luondduealáhusaid ja sápmelaččaid árbevirolaš ealáhusaid doaibman- ja ovdánavejolašvuodaid sihkkarastin
- Dohkkehuvvon doaibmanprinsihpaid huksen eanaháhkama ja luobaheami várás
- Lávvekeahtes eatnama háhkama ovddideapmi
- Hatti dáfus govttolaš tontefálaldaga ovddideapmi iešguđet geavahanulbmila várás ja tontemolssaeavttut iešguđet guvlui
- Mearrideami čatnaseapmi sohppojuvvon doaibmanprinsihpaide guhkit áigái
- Gieldda ekonomii ja dássedeattu ovddideapmi

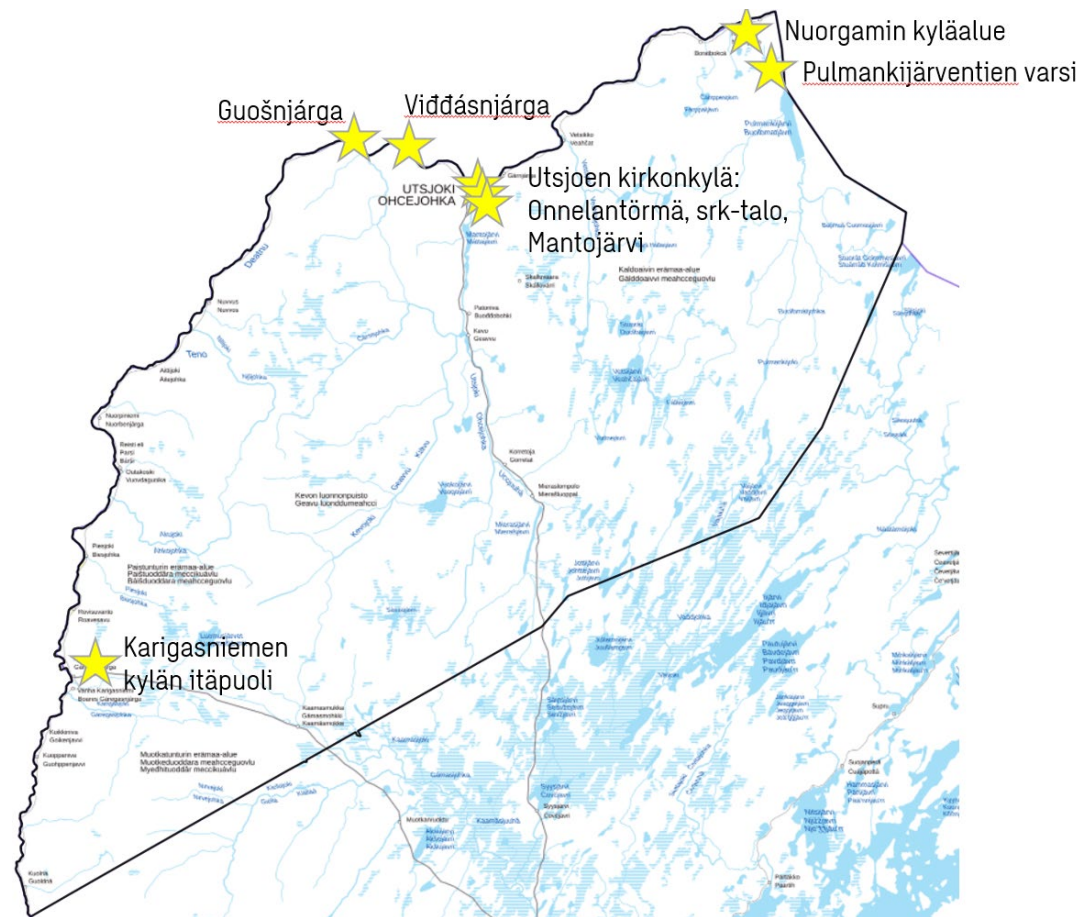

Eanapilitihkadihkkádeamit

Strategalaš dihkkádeamit ja ovddidanáššit

Gielda eanaháhkama dehálamos bargu lea háhkat eatnama boahktevaš servodatráhkadusa dárbbuid várás. Go eana lea doarvái (eanaresearva), lea vejolaš buoridit lávvaráhkadeami doaibmaneavttuid ja sihkkarastit plánejuvvon servodathuksema. Muđui gielddat háhket eatnama maiddái dan dihte, vai dat sáhttet ollašuhhtit sajádatlávain čujuhuvvon dábálaš dárbbuid (gáhtat, dábálaš visttiid tonttet jna.) ja ng. lonuhaneanan.

Eanapolitihkalaš prográmmabarggus mearriduvvojedje čuovvovaš ovddidanguovllut.

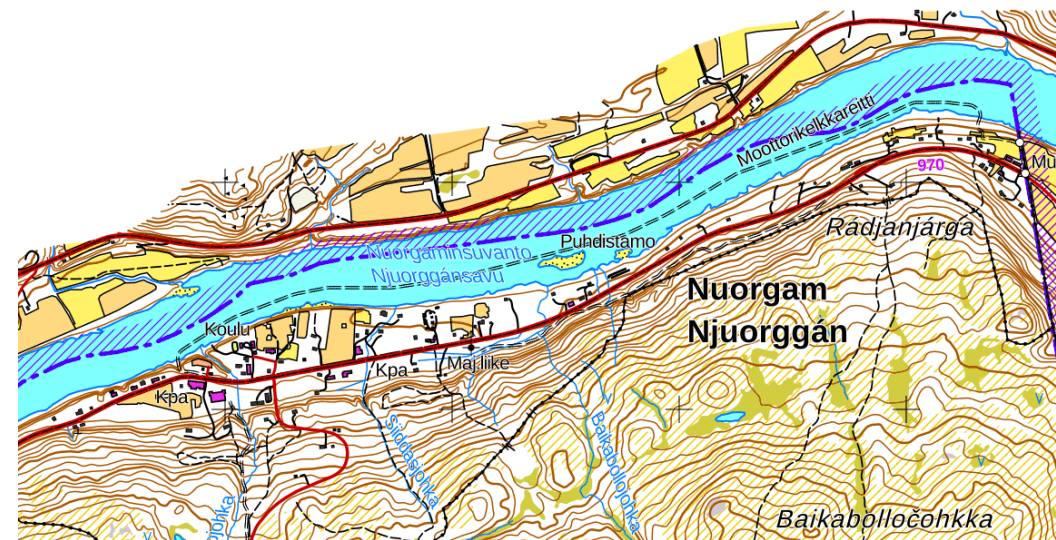

Eanapolitihkadihkkádeamit

Strategalaš dihkkádeamit ja ovddidanáššit

Njuorggámágiliguovlu oppalaččat

- Okta Ohcejoga golmma giliin, rádjegávpegilli.
- Guovllus lea dárbu huksenbáikkiide ođđa ássiid várás. Oppalašlávas leat olles 50 huksekeahtes huksenbáikki, muhto daid buot oamastit priváhta oamasteaddjit.
- Giliguovllu sajádatlávvmii ii leat dárbu. Gielda ovddida oppalašlávas čujuhuvvon huksenbáikkiid atnuiváldima eará vugiiguin, omd. nu ahte dat háhká iežas oamastussii huksenbáikkiid ja luobaha daid ovddosguvlui. Čielggadit ođđa huksenbáikkiid vejolašvuodaid Njuorggáingeainnu máttabealde guovllus, man oamasta Meahciráđđehus.

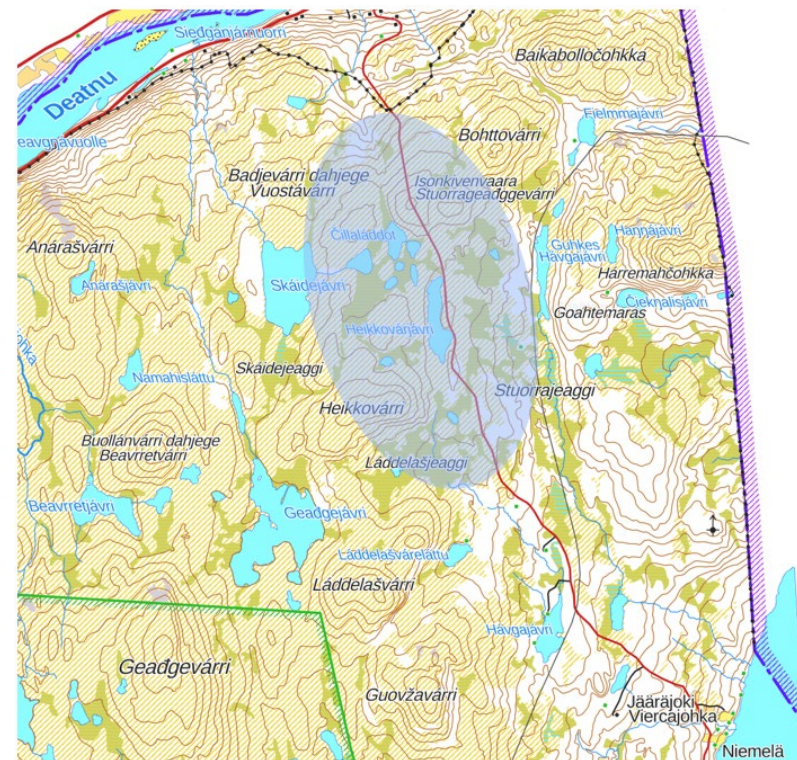

Eanapolitihkadihkkádeamit

Strategalaš dihkkádeamit ja ovddidanáššit

Buolbmátjávrrageainnu guorra

- Stuorrageađggevári birrasis turismadoaimmaide heivvolaš guovlu lahka Njuorggáma bálvalusaid. Guovllus Skáidejávrri vánddardanmáđijat ja lassin mohtorgielkáluodda lea guovllus.
- Ovddideamis berre fuomášit Stuorrageađggevári duovdagiid ja vánddardanmáđijaid. Guovllu ovddideapmi gáibida maid ráđđádallama bálgosiin.
- Guovllu oamasta Meahciráđđehus. Guovllus ii leat fámus oppalašlávva.

Eanapolitihkadihkkádeamit

Strategalaš dihkkádeamit ja ovddidanáššit

Ohcejogagirkosiida

- Gieddemielli guovlu lea Njuorggáingeainnu guktuid bealde Sámi šalddis nuorttas. Guovllu sajádat leat lahka guovddáža bálvalusaid ja duovdagiid dáfus fiinna báikkis. Guovlu ii leat mielde girkosiidda johtui biddjon sajádatláva nuppástusas. Fámus lea sajádatlávva, man mielde guovlu lea lagašáhpásmahttinguovlu (VL), valáštallan-áhpásmuvvanbálvalusaid guovlu (VU) ja parkerenbáiki (LP).
- Searvegoddedálu ja ovddeš Meahciráđdehusa rávvenguovddáža guovlu Sámi šalddi oarjjabealde. Searvegoddi luohpá iežas visttiin ja guovllu geavahanulbmila nuppástus boahká áigeguovdilin. Guovlu lea fámus sajádatlávas hálldahus- ja doaimmahatvisttiid goartilguovlun (YH) ja johtui biddjon sajádatlávas fitnodatvisttiid goartilguovlun (KL).
- Njuorggángeaidnoguoras Ohcejoga nuorttabealde Áilegas-Guolbana guovllu oamasta eanaš Meahciráđdehus. Guovlu heive ovdamearkka dihte turismahuksemii dahje ássamii. Oppalašlávas guvlui leat čujuhuvvon bissovaš ássama huksenbáikkit. Dain eanaš oassi lea huksekeahtá
- Ohcejoga girkosiidda máttabealde Máttajávri oarjegátti guovllu oamasta Meahciráđdehus. Fámus lea oppalašlávva, man mielde guovllus lea eanaš luondduealáhus-, eana- ja vuovdedoallu, ja gos leat olgolihkadeapmi ja/ dahje birasárvvut (MU-1). Lassin lávas leat čujuhuvvon bissovaš ássama huksenbáikkit, mat leamašan dássáži ollašutekeahtá. Gáttis lea turismabálvalusaid guovlu (RM) ja báikkis doaibmá hotealla. Ohcejoga girku ja dan girkostobut leat lahka.

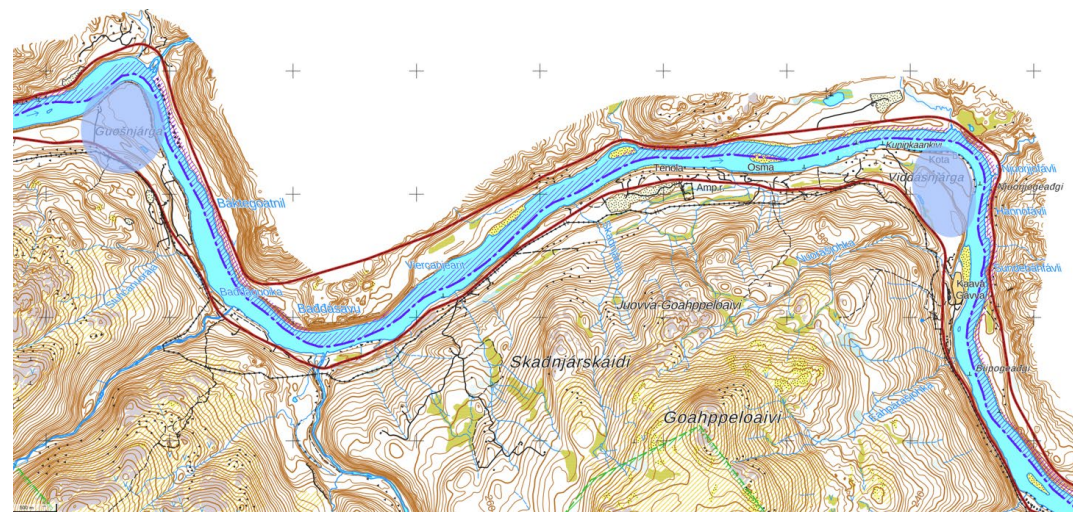

Eanapolitihkadihkkádeamit

Strategalaš dihkkádeamit ja ovddidanáššit

Guošnjárgga Viddásnjárga

- Guovllut leat Deatnogáttis Ohcejoga girkosiiddas oarjjás. Viddásnjárga lea gielddaguovddázis sullii 10 kilomehtera geahčen ja Guošnjárga sullii 17 kilomehtera geahčen.
- Guovlluid oamasta Meahciráđdehus ja dat leat doarvái stuorrát ovdamearkka dihte turismahuksema guovllun.
- Fámus lea oppalašlávva, man mielde guovlluin lea eanaš luondduealáhus-, eana- ja vuovdedoallu, ja gos leat olgolihkadeapmi ja/dahje birasárvvut (MU-1). Plánemis ja ovddideamis berre váldit vuhtii guktuid guovlluid oppalašlávva SR-1-merkejumiid (kulturhistorjjálaččat, huksenhistorjjálaččat dahje duovdagiid dáfus divrras báiki): Guošnjárgga vuovdedoallohistorjá ja Viddásnjárgga Ánnebákti, gohtesadji ja áitegeađgi.

Eanapolitihkadihkkádeamit

Strategalaš dihkkádeamit ja ovddidanáššit

Gáregasnjárgga gili nuortaoassi

- Guovlu lea sullii 2 kilomehtera geahčen Gáregasnjárggas nuorttas.
- Guovllu oamasta Meahciráđđehus, ja lea doarvái stuoris ovdamearkka dihte fitnodatdoaimma várás. Gáregasnjárgga bálvalusat leat olahatit ja lahka.
- Fámus lea oppalašlávva, man mielde guovlluin lea eanaš luondduealáhus-, eana- ja vuovdedoallu (M1).

Ohcejoga girkosiidda ja Gáregasnjárgga sajádatlávvguovllut.

- Ohcejoga girkosiiddas ja Gáregasnjárggas leat biddjon johtui sajádatlávvat. Go dat bohtet fápmui, dat nannejit giliid eallinfámu ja lasihit giliguovddážiin sihke ássan- ja fitnodatvistiid huksema. Dalle dat dievasmahttet ja čavdudit gili ráhkadusa. Dáid sajádatlávvaiddohkkeheami maŋŋá lávvaiddohkkeheami lea okta dehálamus ovddidansurggiin. Sajádatlávvguovlluid gielddateknihka huksemii dárbbášuvvo doarvái ollu mearreruhta. Guovlluid tontteluobaheami galgá ollašuttit plánaid mielde ja nu, ahte dat vástidit beroštumiid.

Eanapolitihkadihkkádeamit

Eanapolitihkalaš vuogit

Ohcejoga gielddas geavahuvvojit buot eanapolitihkalaš vuogit maid láhkaásaheapmi fállá, iešguđet dili mielde. Čuovvovaččat leat giedahallojuvvon eanapolitihkalaš vuohkefálaldat ja dan maŋŋá Ohcejoga doaibmanvuogit.

Eanaháhkama vuogit

- eaktodáhtolaš eanaháhkan
- ovdaoastin
- lotnun
- eanageavahansoahpamuš
- ovddidanbuhtadus
- gáhttaguovllu nuvttáluobahangeatnegasvuohta

Láva ollašuhhtima ovddideapmi

- Ovddidanguovlomeannudeapmi
- Huksenávžžuhus
- Buhtten láva ollašuhhtima dihte
- Huksekeahtes huksensaji giddodatvearru

Eanapolitihkadihkkádeamit

Doaibmanvuogit ja doaimmat: Eanaháhkkan

Eaktodáhtolaš gávpi lea Ohcejoga gieldda dehálamos eanaháhkama vuohki. Eaktodáhtolaš háhkamis gávpot ja eanaoamasteaddji soahpaba hattis ja eará gávppi eavttuin. Dalle joksojuvvo dábálaččat dakkár čoavddus, masa buot oassebealit leat duhtavaččat. Maidái eanalonohallan lea vejolaš.

Eana háhkkojuvvo erenomážit giliguovlluin, oppalašlávain čujuhuvvon huksenguovlluin, turismadoaimma ovddideami dáfus dehálaš guovlluin ja ovdalis namuhuvvon ovddidanguovlluin. Eanaháhkamis galgá figgat eanaoamasteaddjiid dáfus bealehis meannudeapmái.

Ovdaoastinvuoigatvuohta geavahuvvo Ohcejogas dárbbu mielde seamma guovlluin go eaktodáhtolaš eanagávpi: vuosttas sajis oppalašlávain čujuhuvvon viiddidanguovlluin ja turismadoaimma ovddideami dáfus dehálaš guovlluin. Guovlu, mii ostojuvvo, galgá leat dehálaš gieldda boahttevaš ovddideami ja huksema dahje áhpásmahttima ja suodjaleami várás. Ovdaoastinvuoigatvuođa geavaheapmi árvoštallojuvvo ášši hávális. Sáhtta gávnnaht, ahte ovdaoastinvuoigatvuođa geavaheapmi gieldda eanapolitihkas lea lotnunlágas dárkkuhuvvon lotnuma geahppasut doaibma. Ovdaoastinvuoigatvuohta ii sáhte leat gieldda eanaháhkama váldovuohki. Dat almmatge fállá vejolašvuođa ovttaskas dilálašvuođain háhkat eatnama.

Eaktodáhtolaš gávpi lea Ohcejoga gieldda eanaháhkama váldovuohki. Gieldda sáhtta goittotge **lotnut** eatnama iešguđet dárbbu várás guovlun, mii lávvejuvvo dahje guovlun, mas lávva ollašuhthuvvo.

Lotnunsajádatlávavuodul

Jos eanageavahan- ja huksenlága 96 § mielde almmolaš dárbbu várás sajádatlávvejuvvon guovllu ii govtolaš vugiin sáhte háhkat gildii, de gieldda bidjá guovllu dáfus johtui lotnunmeannudeami.

Lobivulošlotnun

Gieldda sáhtta EHL 99 § mielde oažžut birasministeriijas lobi lotnut eatnama iešguđegelágan servodathuksendárbbuid várás. Guovlu, mii lodnojuvvo, galgá leat erenomáš dehálaš dahje vealtameahttun servodathuksema ja dasa gullelaš ordnedallamiid dahje gieldda plánejuvvon ovddideami dáfus. Lotnunlobi ohcamis mearrida váldostivra. Lotnunohcamušas gieldda galgá čájehit, ahte dat lea figgan eaktodáhtolaš čovdosii ovdal, go dat lea álggahan lotnunmeannudeami.

Eanapolitihkadihkkádeamit

Doaibmanvuogit ja doaimmat : Sajádatlávaid ollašuhttin

Huksenávžžuhusaiguin vddiduvvo sajádatláva ollašuhttin. Ulbmilin lea lasihit huksekeahtes ja eará láhkai váilevaččat geavahuvvon tonttiid ja huksenbáikkiid huksema. Váilevaš geavaheapmi sáhtá laktásit mearrái, jos tontte lobálaš huksenviidodagas ii leat geavahuvvon unnimustá bealli, dahje kvalitehtalaš, jos tonttii eai leat huksejuvvon visttit geavahanulbmila, sajádaga, huksenvuogi ja eará diekkár áššiid mielde eanaš nu, ahte dat čuvvot sajádatláva.

Ohcejoga gieldda ulbmilin ii leat háhkat huksenbáikkiid iežas oamastussii, muhto baicce fidnet lávvejuvvon ja gieldda teknikka olámuddui gullevaš tonttiid geavahussii. Huksenávžžuhusaid addimis mearrida váldostivra. Ulbmilin lea meannudit eanaoamasteaddjiiguin bealeheamit. Danin ávžžuhusa galggašii addit ovttaskas huksenbáikkiid sajis juogo gieldda buot dahje dihto guovllu dahje oasseguovllu tonttiide. Huksenávžžuhusa addimis gielda berre váldit vuhtii guovllu duodalaš huksendeattu (leago huksekeahtes huksenbáikái beroštupmi) ja gildii boahtti lotnunvuoigatvuođa. Go lotnun šaddá áigeguovdilin, de gildii sáhttet šaddat stuorra golut paragrafa ollašuhttima dihte, erenomážit dalle jos gielda addá mánga huksenávžžuhusa dahje dat addá daid viiddes guvlu.

Bajiduvvon giddodatvearru huksekeahtes huksenbáikái
Ohcejogas giddodatvearru bajiduvvo dárbbu mielde váldostivrra mearrádusain.

Eanapolitihkadihkkádeamit

Doaibmanvuogit ja doaimmat : Sajádatlávaid ollašuhhtin

Eanageavahansoahpamušat

Ohcejoga gieldda lávve eanaš lávvekeahtes eatnamiid, maid dat oamasta dahje lea háhkan. Álot ii leat goittotge jierpmálaš háhkat guovllu gieldda oamastussii, masa galgá ráhkadit láva, dasgo gielddas lea vejolašvuohta maid dahkat eanageavahansoahpamuša. Lávvekeahtes eatnama dáfus eanageavahansoahpamušat dahkkojit dalle, go gieldda ovdu dan gáibida erenomáš ákkaiguin. Eanageavahansoahpamušaid sáhtá dahkat ovdamearkka dihte huksejuvvon guovlluin, mat lávvejuvvojit ođđasit dahje viiddes fidnuin, madda dárbbáša ollu resurssaid. Eanageavahansoahpamušaiguin gieldda sihkkarastá, ahte gieldda ulbmilat fidnu ektui ollašuvvet ja fidnu stivren dahkkojuvvo gielddas.

Ohcejoga váldostivra lea mearridan 16.6.2020 § 16

eanageavahansoahpamušain sajádatlávvguovlluin. Gieldda dahká lávvaiproseassa álggedettiin ovdasoahpamuša eanaoamasteaddjiin das, mii lávvejuvvo ja mo eanageavahanmáksu dahje ovddidanbuhtadus rehkenastojuvvo ja máksojuvvo.

Ovddidanbuhtadus

Ohcejogas ovddidanbuhtadus geavahuvvo EHL91 g § mielde, jos gieldda ii ráđđádallamiin jovssa eanaoamasteaddjiin eanageavahansoahpamuša.

Ovddidanguovlomeannudeapmi

Ohcejogas ii leat geavahuvvon ovddidanguovlomeannudeapmi, muhto gieldda sáhtá dárbbu mielde geavahišgoahtit dan.

Gáhhtaguovlluidnuvttáluobahangeatnegasvuohta

Ohcejogas geavahuvvo gáhhtaguovlluid nuvttáluobahangeatnegasvuohta dakkár diliin, main gielddas lea vuoigatvuohta oažžut gáhhtaguovllu iežas oamastussii.

Buhttenláva ollašuhhtima dihte

Ohcejogas buhtten eanaoamasteaddjiide láva ollašuhhtima dihte dahkko eanageavahan- ja huksenlága mielde.

Eanapolitihkadihkkádeamit

Doaibmanvuogit ja doaimmat : Sajádatlávaid ollašuhttin

Čavddis ja guoibmás bajiloinnu huksen giliguovddážiidda

Oktan ulbmilin Ohcejogas lea buoridit ja čavdudit giliguovddážiid bajiloinnu. Vai gili bajiloidnu orru čavddis oaidnit, de lea dehálaš, ahte váilevaččat geavahuvvon dahje huksekeahtes tonttet eai leat goit guovddáš sajiin. Vai sajádatlávaid ollašuhttin ovdána, de giella geavaha tontteluobaheamis huksengeatnegasvuoda ja sáhtta dárbbu mielde addit huksenávžžuhusaid. Tontte luobaheamis lea buorre giddet fuopmášumi maid luobahanortnegii ja -áigeplánii, vai guovllut eai leat guhká gaskan.

Oktilaš giligovvii sáhtta váikkuhit maid huksenrávvagiiguin, dárkilis sajádatlávvamearrádusaiguin ja huksema kvalitehtti váikkuheaddji tontteluobahaneavttuiguin.

Giella sáhtta darvánit viesuid ja daid birrasiid fuolaheami suostamii. EHL 166 § mielde vistti ja dan birrasa galgá doalahit dakkár ortnegis, ahte dat geažos áigge deavdá dearvvaslašvuoda, dorvvolašvuoda ja anolašvuoda gáibádusaid, iige das šatta birashehttehus iige dat ropmut birrasa. Jos vistti fuolahangeatnegasvuoda suostá, de giella huksenberráigeahččaneiseváldi sáhtta mearridit, ahte visti divvojuvvo dahje dan biras čorgejuvvo. Jos visttis lea čielgasit várra dorvvolašvuhti, de giella galgá mearridit gaikkodit vistti dahje giellidit dan geavaheami.

EHL 170 § mielde jos visti lea oassái dahje buot billašuvvan, huksenbarggut leat guđđojuvvon gaskan dahje vistti geavaheamis lea luhppojuvvon, de huksenbáikki ja dan birrasa galgá fuolahit dakkár ortnegii, ahte dat ii áitte dorvvolašvuoda iige ropmut birrasa. Vistti galgá maid doarvái bures gokčat ja suddjet dálkki dahje vaháguhttima vuostá.

Eanapolitihkadihkkádeamit

Doaibmanvuogit ja doaimmat : Tontteluobaheapmi

Ohcejogas sajádatlávvguovllu ássantonttiid luobahanhápmi lea sihke vuovdin ja láigoheapmi. Jos ii leat erenomáš eastta, de dalle áššehas sáhtta mearridit luobahanvuogi. Láigotontte hálddašeaddji sáhtta oastit huksejuvvon láigotontte láigoheami áigge, jos lávva ii eastte vuovdima. Tontte vuovdinhaddi meroštallo dalle fápmuduvvon tontteluobahanhattiid mielde.

Industriija- ja fitnodatdoaibmantonttet luobahuvvojit ášši hávális árvoštallama mielde vuovdimiin dahje láigohemiin.

Váldostivra meroštallá tonttiid hatti ja láiggu, mat dárkkistuvvojit dárbbu mielde mearreáiggiid. Jahkeláiggu sturrodat lea dihto oassi, dál geavahuvvo 8 % tontte vuovdinhattis. Láigu čadnojuvvo eallingolloindexii. Hatti meroštallamis váldojuvvojit vuhtii golut, mat šaddet gildii eanaháhkamis ja gieldda teknihka huksemis.

Ohcejohka sáhtta bidjat hatti avádaga, guovllu dahje tontte mielde ja dan vuodul gokko tonte lea ja makkár iešvuodat das leat. Tontte haddi goargnu ovdamearkka dihte gáddesajádaga, erenomáš tontte oidnosa dahje duovdagiid, tontte alit huksenbeaktivilvuoda dahje stuorit huksenvuoigatvuoda dihte. Tonte haddi njiedjá ovdamearkka dihte sajádaga dihte dahje danin, ahte tonte lea lahka šláma dahje birashehttehusaid dagaheaddji báikki, jos tonttii ii leat nu buorre hukset, jos eanavuodu gukset sajádatlávvaráddjehusat dahje jos tonttii leat eará mearrádusain ásahuvvon čavgadut gáibádusat huksenkvaliteahta dihte. Hatti meroštallamis váldojuvvojit vuhtii maidái man bivnnut tonte lea ja nuppástusat bivnnuhisvuodas.

Eanapolitihkadihkkádeamit

Doaibmanvuogit ja doaimmat : Tontteluobaheapmi

Tontteluobahaneavttut

Vai tonttiid huksen ovdána, de Ohcejoga gielda geavaha tontteluobaheamis huksengeatnegasvuoda. Tonttet, maid gielda vuovdá ja láigoha, galgá hukset golmma jagi geažes daid luobaheamis. Gielda sáhtá bearrat soahpamušsáhku, jos ii čuovo huksengeatnegasvuoda. Dat lea eanemustá

Ohcejoga gielda bearrá tonttiin várrenmávssu. Várrenáigi lea guokte jagi ja dat lea dárkkuhuvvon dasa, ahte tonttii beassá oahpásmuvvat dárkilabbot, ja maddái plánet ja ordnet ruhtadeami Várrenáiggi áigge tonttes sáhtá čadahit eanavuodđodutkamušaid ja válmmaštallat huksenlobi. Várrenáiggi sáhtá ákkastallon sivaid dihte joatkit.

Tonttiid huksemis galgá sajádatláva ja huksenortnega ja maddái eará huksema stivrejeaddji mearrádusaid lassin čuovvut gielda vejolaš huksenrávvagiid goartiliid ja tonttiid mielde.

Go gielda luobaha tonttiid ámmáthuksejeaddjiide, de dat sáhtá bidjat eavttu dáid visttiid hálddašanhámis, jos gieldas lea vistemárkandili dihte erenomáš dárbu ovdamearkka dihte láigovisttiide.

Tonttiid márkanastin

Gielda diediha iežas neahttasiidduin friija tonttiid. Gielda sáhtá atnit ávkin maid eará digitálalaš márkanastinkanálaid ja ovdamearkka dihte aviisamárkanastima, mii gullá seammás gieldamárkanastimii. Gielda čohkke friija tonttiid oktan daid dieđuiguin kártabálvalussii.

Gielda ovddida priváhta tonttiid huksema, go dat čohkke oktii ja almmuha iežas neahttasiidduin priváhta eanaomasteaddjiid vuovdinalmmuhusaid (ng. priváhta vuovdiid tontemárkanat) iežas neahttasiidduin.

Čuovvun

Prográmma váikkuhusat ja ollašuvvan čuvvojuvvojit. Prográmma beaividuvvo dárbbu mielde ovdal ulbmiljagi. Prográmma sáhttá dárbbu mielde dárkkistit maid oanehut áigemuttuid mielde.

